

opnieuw op aangedrongen dat ze op tijd gereed moeten zijn. Ten opzichte van 1762/63 is er in 1763/64 een verbetering van f 258.351. In het laatst genoemde jaar waren de uitgaven f 127.388 en de inkomsten f 729.007, zodat er een positief saldo van f 601.619 overblijft. Maar volgens de memorie van bezuiniging dienen de uitgaven f 119.500 te zijn en de inkomsten f 867.000, zodat er een verslechtering van f 145.881 is. In 1764/65 waren de uitgaven [fol. 1218] f 105.936 en de inkomsten f 679.382. De uitgaven zijn aanmerkelijk verminderd doordat er in plaats van Europeanen inlanders in dienst zijn genomen, maar de inkomsten waren karig, zodat de staatrekening in 1764/65 in vergelijking met 1763/64 met f 28.173 is verminderd en maar een positief saldo van f 573.446 vertoont. Dit is f 174.054 minder dan de memorie van bezuiniging voorschrijft. Daar de inkomsten, vooral in 1762/63, redelijk waren, is het bestuur ter aansporing toch medegedeeld dat men daarover tevreden is. Immers, ze waren in 1764/65 minder, doordat er ook minder specerijen waren aangevoerd dan in de memorie van bezuiniging is vastgelegd en bovendien was er toestemming gegeven de verkoopsprisen van Japans koper te verlagen. Dat de uitgaven in 1764/65 zijn verminderd is zeer gewaardeerd. [fol. 1219] Het is ongunstig dat er deserteurs zijn geweest, en hoewel drie in een jaar wel meevalt, is dat toch ernstig, omdat het aantal van het gewone volk al zo laag mogelijk is gehouden. Vanaf de directeur tot de geringste dienaar zijn er maar zestig Europeanen. Bovendien zijn er van de schepen wel veertien opvarenden verdwenen. Men is er mee akkoord gegaan dat een gedeserteerde bottelier die evenwel was teruggekomen, en nog een andere deserteur licht zijn bestraft. Over deze laatste overwoog het bestuur in zijn resolutie van 11 januari 1766 dat de Engelsen nooit zouden hebben toegestaan dat iemand die in hun dienst was geweest, als een echte deserteur zou zijn behandeld. [fol. 1220] Daarom is er des te sterker op aangedrongen om, conform het bevel in de brief uit Nederland van 4 oktober 1765, de verbroken overeenkomst met de Britten te herstellen.)

En hierin hopen wij dat de ministers geslaagd zullen wezen nu met betrekking tot de vreemde Europeezen het gewezen Engels opperhoofd aldaar, den alzints onredelijken Mr. Hodges, plaats heeft moeten maken voor den in een goed gerugt zijnden Mr. Price. Van het alzints buitenspoorig gedrag der eersten spreken inzonderheid des directeurs aparte van den 15 december 1765 en 18 april dezes jaars, mitsgaders daarop gerigte secrete rescriptiën van 14 en 28 augustus, waaraan wij ons om den aard der zaaken ten principalen moettende gedragen, eenlijk zeggen dat wij hopen de ondermijningen in 's Compagnies wettigste privilegeën geene ongewoone nadelige middelen van spendatiën, als anderzints, om die, was 't mogelijk, van haar kragt te berooven, meer zullen naar zig slepen. Gelijk wij daarvan ten eenemaal advers zijn en de nadrukkelijkste ordres er tegen gegeven hebben, maar dat d' E. Maatschappij volgens haare bondige voorregten ginter voor 't vervolg zal mogen lossen en laden, waar het haar behaagd, en dus de zeer geschikte plaats op de werf steeds zal mogen voldoen aan de deswegens billijke en voordelige oogmerken.

Fol. 1220r-1221r.

(De opmerking die de directeur maakt over de bewering van het Engelse bestuur te Bombay en de heren op het kasteel te Surat dat ze de gouverneur van de stad geen bevelen over inlandse zaken kunnen geven, is weliswaar niet onjuist, maar men zal het meest tevreden zijn, als de Compagnie bij haar handel niet wordt afgeperst. Men gaf de raad om iedere ruzie zorgvuldig te vermijden, en daarom is het bestuur geprezen dat het de families van sommige ploegen moslimzeevarenden tevreden heeft gesteld, omdat de gouverneur van de stad, hoewel wat prematuur, zich ermee had bemoeid. Ook sprak men er zijn tevredenheid over uit dat de vordering van een zekere benjaans koopman op de nalatenschap van onderkoopman Otto Hendrik Ruperti van ropia 2184½ zonder rente met ropia 1339½ is afgedaan. [fol. 1222] Zo is een probleem met de inlandse regering op een wettige wijze vermeden. Het is ook een goed besluit dat op het verzoek van Mancherji, die als opvolger van de overleden eerste makelaar Ruderam Ruinas is opgetreden, de zoon van de overledene Gowenram Ruderam als tweede makelaar is aangesteld. Alle handel loopt via Mancherji en daarom moet hij wel zijn zin krijgen, maar het is ook goed om bij ziekte of overlijden van hem een kundig